

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือเพื่อฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ Developing Scout Leader Trainig Program for Scout Patrol Leader Training

บวรวิทย์ เลิศไกร *

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือเพื่อฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้กำกับลูกเสือที่ได้รับเครื่องหมายวูดแบดจ์ 2 ท่อนในปี พ.ศ. 2549 จำนวน 40 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามวัดความรู้และความสามารถ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ t-test ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีขั้นตอนการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นที่ 1 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูล ขั้นที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นที่ 3 การตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตร ขั้นที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นที่ 5 การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ขั้นที่ 6 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม

ผลการศึกษา หลักสูตรฝึกอบรมที่มีองค์ประกอบคือ วัตถุประสงค์ เนื้อหา กิจกรรม และการวัดและประเมินผล จำนวน 21 บทเรียน ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้กำกับลูกเสือ จำนวน 40 คน จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า หลังการฝึกอบรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความรู้สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถ ของผู้เข้ารับการฝึกอบรมระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า หลังการฝึกอบรมผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความสามารถสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ด้านเนื้อหาทฤษฎีทบทวน ทักษะ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพอใจในระดับดี ยกเว้น วิชาการเป็นผู้นำ ซึ่งได้ระดับดีมาก ส่วนความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในด้านการฝึกอบรม ผู้เข้ารับการฝึกอบรมมีความพึงพอใจในระดับดี ยกเว้น ด้านคุณภาพของที่พัก อยู่ในระดับปานกลาง และความพึงพอใจด้านวิทยากร ทุกด้านอยู่ในระดับดี

การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม จากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ พบว่ามีบางบทเรียนที่ต้องนำมาปรับปรุง แต่ส่วนใหญ่เป็นเรื่องของกิจกรรม เนื้อหาและเวลา ที่ยังไม่สัมพันธ์กัน

ส่วนการนำหลักสูตรมาทดลองใช้ฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือในสถานศึกษาโดยมีลูกเสือ-เนตรนารีจำนวน 40 คน จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ ของลูกเสือ-เนตรนารี ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่าหลังการฝึกอบรมลูกเสือ-เนตรนารี มีความรู้สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัยได้หลักสูตรฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือเพื่อฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ ที่สามารถนำไปในการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ผู้กำกับลูกเสือ นายหมู่ลูกเสือ

Abstract

The purpose of this research was to develop a scout leader training program for scout patrol leader training. This is a research and development study. The sample in this study were 40 scout leaders who

* นิสิตระดับคุณวุฒิปริญญาตรี มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล

received two beads in 2006. The instrument used for collecting the data was knowledge and ability test. The statistical device for analyzing the data was t-test. The procedures consisted of six steps they were : Step 1: Studying and analyzing the database, Step 2: Designing the training program, Step 3: Checking the efficiency of program, Step 4: Improving the training program, Step 5: Implementing the training program, Step 6: Improving the training program.

The findings revealed that the training program consisted of 21 lessons divided into objectives, content, activities and evaluation. When comparing the average scores in the aspect of knowledge of 40 scout leaders, before and after joining the training, it was found that they gained more knowledge and found significant difference at .05 level after the training. When comparing the average scores in the aspect of ability of the 40 scout leaders, before and after joining the training, it showed that their abilities were higher and found significant difference at .05 level after the training. When evaluating the satisfaction of joining the training in the aspect of contents, the scout leaders were satisfied with most of the contents at high level, except the content on leadership was at higher level. In the aspect of training, it showed that the scout leaders were satisfied at high level, except on the quality of accommodation where it was at moderate level. In the aspect of speaker, the scout leaders were satisfied at high level.

After implementing the program, it was found that some lessons needed to be revised because the activities, contents, and timing were not appropriate.

When comparing the average scores in the aspect of knowledge of 40 boy scouts and girl scouts, before and after joining the training, it was found that they gained more knowledge and found significant difference at .05 level after the training.

From the research findings the scout leader training program for scout patrol leader training. Finally, the curriculum should be applied for effective training program for scout leaders.

Keywords : Developing training program Scout leader and Scout patrol Leader

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การลูกเสือ คือ ขบวนการเยาวชนที่ให้การศึกษานอกเหนือการเรียน ทำให้เป็นคนดี มีความรักชาติ เคารพศาสนา เทิดทูนพระมหากษัตริย์ อบรมให้ใช้ชีวิตกลางแจ้งบำเพ็ญประโยชน์เพื่อส่วนรวม รู้จักพัฒนาดนเอง ไม่มีการติดกันในเรื่องศาสนาหรือเชื้อชาติใดๆ ไม่เกี่ยวข้องกับการเมือง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาลูกเสือทั้งทางกายสติปัญญาจิตใจ และศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มีความเจริญก้าวหน้าเพื่อความสงบสุข และความมั่นคงของประเทศชาติ กำหนดแนวการจัดการศึกษา โดยยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความ

สำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดผู้เรียน คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ในการป้องกัน แก้ปัญหาและเรียนรู้จากประสบการณ์จริง กอปรกับในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตของเยาวชน ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมากยิ่งขึ้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี

และมีความสุข การปฏิรูปการศึกษาจึงมีความจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน ที่เอื้อให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพของแต่ละบุคคลให้มากที่สุดและการปฏิรูปการศึกษามุ่งหวังให้เกิดคุณภาพทั้งด้านผลผลิต กระบวนการและปัจจัยต่างๆ โดยมุ่งหวังให้การจัดการศึกษาของประเทศทัดเทียมมาตรฐานสากล โดยปลูกฝังและสร้างลักษณะที่พึงประสงค์ให้กับผู้เรียน โดยเน้นความรู้ คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และบูรณาการความรู้ในเรื่องต่าง ๆ อย่างสมดุล การจัดการเรียนการสอนมุ่งเน้นประโยชน์ของผู้เรียน จากประสบการณ์จริง การฝึกภาคปฏิบัติ ให้ได้ คิด เป็น ทำเป็น สร้างนิสัยให้เกิดการเรียนรู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กรมวิชาการ. 2543 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับแนวการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 คือ การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ การจัดการศึกษาต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการ การจัดการกระบวนการเรียนรู้โดยสถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมหนึ่งในส่วนของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นกิจกรรมที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ว่าเป็นขบวนการที่มีลักษณะเป็นของชาติ เป็นของกลางระหว่างประเทศและเป็นสากล มีวัตถุประสงค์ที่จะให้แต่ละประเทศสร้างเยาวชนที่มีกำลังกายกำลังใจอันเข้มแข็ง และมีจิตใจที่ยึดมั่นในศีลธรรม (สว่าง โอปาริกบุตร. 2530 : 1) กิจกรรมลูกเสือนับว่ามีวัตถุประสงค์ ตามข้อบังคับคณะลูกเสือแห่งชาติ พ.ศ. 2509 คือเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้พัฒนาทางกาย สติปัญญา จิตใจและศีลธรรม ให้เป็นพลเมืองดีมีความรับผิดชอบ ช่วยสร้างสรรค์สังคมให้มีความเจริญก้าวหน้า เพื่อความสงบสุข และความมั่นคงของประเทศกิจกรรมลูกเสือจึงเป็นกิจกรรมที่ซื่อสัตย์เสียเด็กให้เป็นผู้มีคุณธรรม ช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพที่พึงปรารถนา เสริมสร้างลักษณะความเป็นผู้นำให้เกิดในตัวเด็กและแสดงออกมาให้เห็นได้ กิจกรรมลูกเสือคือการอบรมสั่งสอนฝึกฝนให้เด็กเป็นพลเมืองดีของ

ชาติ ทำให้เกิดความสามัคคีปรองดองกันในชาติ (สมรรถไชย ศรีภักษ์. 2527 : 1-2) ประเทศไทยได้มีการมลูกเสือมาตั้งแต่ พ.ศ. 2454 โดยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงได้เริ่มตั้งกองลูกเสือขึ้นเป็นครั้งแรกที่โรงเรียนมหาดเล็กหลวง (คือ โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย ในปัจจุบัน) เมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม พ.ศ. 2454 โดยมีพระราชประสงค์ที่จะฝึกอบรมเยาวชนของชาติ ตั้งแต่เยาว์วัยให้เป็นพลเมืองดี มีระเบียบวินัย เป็นกำลังและเป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองต่อไป ในภายหลังหน้า ดังพระบรมราโชวาท ในงานพระราชทานธงประจำกองลูกเสือ มณฑลกรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2454 ตอนหนึ่งว่า (บุญส่ง เอี่ยมละออ. 2538 : 10)

“เจ้าต้องรู้ดีว่าการที่เจ้าเป็นลูกเสือ ย่อมมีความประพฤติแปลกกว่าเด็กกลางถนน เจ้าจะประพฤติอย่างเด็กกลางถนนไม่ได้ เพราะเจ้าเป็นคนที่มีพระเจ้าแผ่นดินรู้จักเสียแล้ว หวังใจว่าเจ้าจะเป็นกำลังของชาติ และเชิดชูให้ชาติถึงซึ่งความเจริญในภายหน้า”

กิจกรรมลูกเสือเป็นกิจกรรมบังคับที่โรงเรียนได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องตามคำสั่งของกระทรวงศึกษาธิการ แต่การบริหารงานลูกเสือในโรงเรียนก็ยังคงประสบปัญหาในด้านต่างๆ เรื่อยมา โดยมีสาเหตุหลายประการ เช่น ระบบการบริหารของโรงเรียน ฝ่ายผู้บริหาร หัวหน้าฝ่ายกิจกรรม ครูผู้สอน นักเรียน เป็นต้น จากการศึกษาของกรมวิชาการ (2534 : 7) พบว่า สภาพคุณลักษณะ และความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดกิจกรรมในโรงเรียน ยังขาดการพัฒนาบุคลากรไม่เอาใจใส่ในการฝึกอบรมนักเรียนอย่างจริงจังและไม่ได้รับการส่งเสริมตามศักยภาพ ประกอบกับ นโยบาย กฎระเบียบ ข้อบังคับและการบริหารจัดการลูกเสือ ขาดความต่อเนื่อง ทำให้กิจการลูกเสือในโรงเรียนไม่เจริญก้าวหน้าไปเท่าที่ควร และยังคงสอดคล้องกับ พลเดช ศรีบุญเรือง (2534 : 57) ได้ศึกษาการบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 11 พบว่า ผู้บริหารโรงเรียนบางคนไม่เคยผ่านการฝึกอบรมหลักสูตรผู้บังคับบัญชาลูกเสือขั้นความรู้ระดับต่างๆ ไม่ค่อยเห็นประโยชน์และคุณค่าของกิจกรรมลูกเสือ

สุขุม เฉลยทรัพย์ (2550 : 6-7) ได้ทำการสำรวจ มุมมองของประชาชนจำนวน 1,247 คน แบ่งเป็นนักเรียน นักศึกษา 411 คน ครู อาจารย์ 246 คน ผู้ปกครอง 228 คน และประชาชนทั่วไป 393 คน ถึงประเด็น ลูกเสือในสายตา ประชาชนรวมทั้งวิชาลูกเสือ เพื่ออนาคต ว่าควรมีการปรับเปลี่ยนทิศทางให้เป็นไปอย่างไร และการลูกเสือยังจำเป็น สำหรับการศึกษไทย ณ วันนี้หรือไม่ ผลการสำรวจ พบว่า ประชาชนส่วนใหญ่ คิดว่า จำเป็น ถึง 93.90 % เนื่องจาก เป็นวิชาที่สอนให้คนมีระเบียบ มีวินัย ให้รู้จักสามัคคี มีความอดทน อดกลั้น สามารถช่วยเหลือตนเองและผู้อื่น ได้ในสถานการณ์ต่างๆ ส่วนประเด็นคำถามที่ถามถึง คุณค่า ของวิชาลูกเสือ ในสายตาคุณคืออะไร พบว่า 5 อันดับแรก ได้แก่ ฝึกให้มีระเบียบวินัยต่อตนเอง และสังคม สร้างความ สามัคคี กลมเกลียว การทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้รู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม ช่วยเหลือผู้อื่น การบำเพ็ญ ประโยชน์ ฝึกให้รู้จักอดทน อดกลั้น เข้มแข็ง และ ทำให้ รู้จักการดำเนินชีวิตในสังคม การอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม จากผลสำรวจสะท้อนให้เห็นมุมมองของประชาชนจำเป็นต่อ การเรียน “วิชาลูกเสือ” ในปัจจุบันที่ยังคงไว้ซึ่งความสำคัญ และความจำเป็นในการปลูกฝังแนวทางการประพฤติปฏิบัติ ให้กับเด็ก เยาวชน วิชาลูกเสือ ยังเป็นอีกความหวังหนึ่ง ที่จะช่วยเยียวยาสังคม ให้ลดทอนความขัดแย้ง

ผู้ให้กำเนิดลูกเสือท่านลอร์ด เบเดน เพาเวลล์ (บี-พี) กล่าวว่า “วิธีการที่ดีที่สุดในการฝึกอบรมเด็กเพื่อ เป็นพลเมืองดีนั้น คือการจัดเด็กรวมกันเข้าเป็นกลุ่ม ๆ ให้ เด็กมีหน้าที่รับผิดชอบ ฝึกอบรมกันเองให้มากที่สุด เท่าที่จะ เป็นไปได้” (ประวัติ ทองศรีนุ้ม. 2535 : 19) ดังนั้นใน การจัดกิจกรรมลูกเสือ จึงได้แบ่งเด็กที่มีอายุใกล้เคียงกัน ออกเป็นกลุ่มเล็กๆ กลุ่มละ 6-8 คน ในแต่ละกลุ่มจะมีการ ติดต่อสื่อสารกัน มีการแลกเปลี่ยนความรู้ มีความรับผิดชอบ และมีการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นโครงสร้างพื้นฐานของการ ปกครองในระบอบประชาธิปไตย ภายใต้คำปฏิญาณและกฎ ของลูกเสือ และมีผู้กำกับลูกเสือเป็นผู้คอยให้การสนับสนุน และมีส่วนร่วมในทีม ซึ่ง บี-พี เรียกว่า ระบบหมู่ (Patrol System) (World Scout Bureau. 1998 : 25)

ปัจจุบันในการฝึกอบรมลูกเสือในโรงเรียนนั้น ครูผู้สอนจำนวนหนึ่งยังขาดความรู้และทักษะในการจัด กิจกรรม การเรียนการสอน และด้วยจำนวนลูกเสือ-เนตรนารี มีเป็นจำนวนมาก ทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุผลเท่าที่ควร แนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าวที่นิยมกันก็คือ การนำนาย หมู่ลูกเสือมาฝึกอบรม เพื่อเป็นผู้ช่วยผู้กำกับลูกเสือในการ จัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การฝึกอบรม นายหมู่นั้น เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้กำกับ ลูกเสือ เพื่อให้ นายหมู่ลูกเสือเป็นนายหมู่ที่ดีต่อหมู่ของเขา และผลดีต่อการจัดกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียน การฝึกอบรม นายหมู่เป็นการจัดกิจกรรมที่ดีสำหรับการฝึกลูกเสือ เป็นการ สร้างภาวะผู้นำและเป็นการเสริมสร้างความสามารถของนาย หมู่ที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้นไปอีก และเพื่อให้ นายหมู่แต่ละคน สามารถจัดการและประสานกิจกรรมของลูกเสือในหมู่ของ ตนอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการลูกเสือ กรุงเทพมหานคร. 2547 : 1) การฝึกอบรมนายหมู่นั้นไม่มี หลักสูตรที่ชัดเจน แต่มีเพียงคู่มือการฝึกอบรมนายหมู่ที่ คณะอนุกรรมการลูกเสือฝ่ายฝึกอบรม ได้จัดทำไว้ไว้ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2531 และ 2535 โดยหลายๆ หน่วยงานก็ได้ยึดถือเป็น แบบในการฝึกอบรมนายหมู่มากโดยตลอด และในปัจจุบัน การฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือในต่างประเทศได้มีการพัฒนา รูปแบบการฝึกอบรมโดยเน้นเฉพาะเรื่องระบบหมู่และ ภาวะผู้นำ (Walters. 2007 : online)

คำถามในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ตั้งคำถามในการวิจัย คือ หลักสูตรฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ เพื่อฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ มีองค์ประกอบอะไรบ้างและมีประสิทธิภาพเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ เพื่อฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ
2. เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของหลักสูตรฝึกอบรม ผู้กำกับลูกเสือ เพื่อฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ

ความสำคัญของการวิจัย

1. เป็นแนวทางให้ผู้กำกับลูกเสือนำหลักสูตรที่พัฒนาขึ้น ไปปรับใช้ในการฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือในโรงเรียนให้เกิดผลดี

2. หลักสูตรการฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ ที่ได้พัฒนาขึ้นสามารถนำไปปรับใช้ในการฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือกับในทุกสังกัดและทุกประเภท

ขอบเขตของการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ เพื่อฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ ครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ เพื่อฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ ครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนา (research and development) โดยหลักสูตรที่สร้างและพัฒนาขึ้น มีแบ่งขอบเขตด้านเนื้อหาวิชา คือ ด้านความรู้ ได้แก่ วิชาพื้นฐาน 6 บทเรียน ได้แก่ 1) การชี้แจงวัตถุประสงค์ 2) ระบบหมู่ 3) วินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย 4) คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ 5) การบำเพ็ญในกองลูกเสือ และ 6) การบริหารงานในกองลูกเสือ วิชาเอก 10 บทเรียน ได้แก่ 1) บทบาทของผู้กำกับลูกเสือ 2) บทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบและทักษะการเป็นผู้นำของนายหมู่ 3) การเปิดประชุมกอง-ทักษะที่จำเป็นสำหรับนายหมู่ 4) การจัดทำแผนกำหนดการฝึกอบรมและการปฏิบัติตามแผน 5) การออกแบบกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการของนายหมู่ และการสอบเครื่องหมายวิชาพิเศษ 6) การดำเนินงานตามแผนงานโดยวิธีนับถอยหลัง 7) การทำงานเป็นทีม (หมู่ลูกเสือและการทำงานในระบบหมู่) 8) การเป็นผู้นำ 9) การจัดหา การฝึก การใช้วิทยากรและวัสดุในการฝึกอบรมให้ได้ผล และ 10) การสร้างความสัมพันธ์กับกองลูกเสือและเนตรนารีแต่ละประเภทและวิชาเลือก 5 บทเรียน ได้แก่ 1) หลักการสอนและการเรียนรู้เบื้องต้น 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ของบทเรียน 3) การจัดทำและการปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ 4) การลูกเสือกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 5) การลูกเสือกับชุมชน โดยใช้ เทคนิคการฝึกอบรม ได้แก่ เทคนิคการฝึกอบรมตามสำนักงานลูกเสือ

โลก 10 วิธี คือ การอภิปรายกลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย การบรรยาย การระดมสมอง การสาธิต การสอนแบบฐาน การสวมบทบาท การแบ่งกลุ่มปฏิบัติงานตามโครงการ การศึกษารายกรณี และการอภิปรายเป็นรายคณะ

2. กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการฝึกอบรม ได้แก่ ผู้กำกับลูกเสือ ที่ได้รับเครื่องหมายชุดเบดจ์ 2 ท่อน ในปี พ.ศ. 2549 และเป็นผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่วิทยากรฝึกอบรมลูกเสือ ในปี พ.ศ. 2549 เป็นกลุ่มทดลองกลุ่มเดียว จำนวน 40 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบประเมินด้านความรู้ในการฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือของผู้กำกับลูกเสือ
2. แบบประเมินด้านความสามารถในการฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือของผู้กำกับลูกเสือ
3. แบบประเมินด้านความรู้ในการฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือของลูกเสือ-เนตรนารี

วิธีการดำเนินงาน

การวิจัยครั้งนี้ มีขั้น 6 ตอนในการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

ตอน 1 การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ขั้นที่ 1 การศึกษาเอกสาร ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องของบทบาทและหน้าที่ของนายหมู่ลูกเสือ การฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ ขั้นที่ 2 การสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านลูกเสือ

ตอนที่ 2 การร่างหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นตอนนี้เป็นการร่างหลักสูตรฝึกอบรมให้สอดคล้องกับการฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือที่ได้จากการสำรวจในขั้นตอนที่ 1 โดยแบ่งออกเป็น 2 ขั้น คือ ขั้นที่ 1 การสร้างโครงสร้างหลักสูตรการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผลของหลักสูตรฝึกอบรม 2) วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม 3) โครงสร้างของหลักสูตรฝึกอบรม 4) กิจกรรมการฝึกอบรม 5) สื่อการฝึกอบรม และ 6) การวัดและประเมินผลการฝึกอบรม ขั้นที่ 2 การตรวจสอบโครงสร้างหลักสูตรการฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ หลังจากสร้างโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมแล้ว ผู้วิจัยได้นำโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรมไป

ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 ท่าน ประเมินความเหมาะสม ความสอดคล้องและความสัมพันธ์ต่างๆ ก่อนนำหลักสูตร ฝึกอบรมไปใช้ ด้วยวิธีการจัดประชุมกลุ่มสนทนา (Focus Group)

ตอนที่ 3 การทดสอบหลักสูตร เป็นขั้นตอนการ ทดลองใช้หลักสูตรกับกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นผู้กำกับลูกเสือ จำนวน 40 คน แล้วประเมินผลของหลักสูตรจากผู้เข้ารับการฝึกอบรม ในการทดลองหาประสิทธิภาพหลักสูตรโดยใช้แผนการทดลองแบบ One-Group Pretest-Posttest Design และมีการทดสอบด้านความรู้และความสามารถ ก่อนและหลังการฝึกอบรม

ตอนที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม นำหลักสูตร ไปทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมแล้วนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม ในด้านโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม และรายละเอียดที่เป็นองค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อให้หลักสูตร ฝึกอบรมมีความถูกต้อง เหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการ ฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือต่อไป

ตอนที่ 5 การยืนยันผลของหลักสูตรฝึกอบรม หลังจากได้หลักสูตรที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว มาทดลอง ใช้ฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือในสถานศึกษาโดยมีลูกเสือ- เนตรนารีจำนวน 40 คน โดยใช้แผนการทดลองแบบ One-Group Pretest-Posttest Design และมีการทดสอบด้าน ความรู้ ก่อนและหลังการฝึกอบรม

ตอนที่ 6 หลักสูตรฝึกอบรมฉบับสมบูรณ์ นำหลักสูตรที่ ได้ไปทดลองใช้และประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมแล้ว นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม ให้มีความถูกต้องเหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรม ผู้กำกับลูกเสือเพื่ออบรมนายหมู่ลูกเสือได้

ผลการวิจัย

1. การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ เพื่อฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ ครั้งนี้ หลักสูตรที่สร้างและ พัฒนาขึ้น มีเนื้อหาวิชาแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. กลุ่มวิชาพื้นฐาน 6 บทเรียนได้แก่ 1) การชี้แจง วัตถุประสงค์ 2) ระบบหมู่ 3) วินัยและความเป็นระเบียบ

เรียบร้อย 4) คำปฏิญาณและกฎของลูกเสือ 5) การบันเทิง ในกองลูกเสือ และ 6) การบริหารงานในกองลูกเสือ 2. กลุ่ม วิชาเอก 10 บทเรียน ได้แก่ 1) บทบาทของผู้กำกับลูกเสือ 2) บทบาท หัวหน้า ความรับผิดชอบและทักษะการเป็นผู้นำ ของนายหมู่ 3) การเปิดประชุมกอง-ทักษะที่จำเป็นสำหรับ นายหมู่ 4) การจัดทำแผนกำหนดการฝึกอบรมและการปฏิบัติ ตามแผน 5) การออกแบบกิจกรรมเพื่อสนองความต้องการ ของนายหมู่และการสอบเครื่องหมายวิชาพิเศษ 6) การ ดำเนินงานตามแผนงานโดยวิธีนับถอยหลัง 7) การทำงาน เป็นทีม (หมู่ลูกเสือและการทำงานในระบบหมู่) 8) การเป็น ผู้นำ 9) การจัดหา การฝึก การใช้วิทยากรและวัสดุในการ ฝึกอบรมให้ได้ผล และ 10) การสร้างความสัมพันธ์กับกอง ลูกเสือและเนตรนารีแต่ละประเภทและ 3. กลุ่มวิชาเลือก 5 บทเรียน ได้แก่ 1) หลักการสอนและการเรียนรู้เบื้องต้น 2) การกำหนดวัตถุประสงค์ของบทเรียน 3) การจัดทำและ การปรับปรุงหลักสูตรการฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ 4) การ ลูกเสือกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และ 5 การลูกเสือ กับชุมชน โดยใช้ เทคนิคการฝึกอบรม ได้แก่ เทคนิคการ ฝึกอบรมตามสำนักงานลูกเสือโลก 10 วิธี คือ การอภิปราย กลุ่ม การประชุมกลุ่มย่อย การบรรยาย การระดมสมอง การสาธิต การสอนแบบฐาน การสวมบทบาท การแบ่งกลุ่ม ปฏิบัติงานตามโครงการ การศึกษารายกรณี และการอภิปราย เป็นรายคณะ

2. การตรวจสอบประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรม ผู้กำกับลูกเสือเพื่อฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ

2.1 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ ของผู้กำกับลูกเสือ ก่อนและหลังการฝึกอบรม โดยใช้ t-test แบบ dependent

กลุ่มการทดลอง	N	X	S.D.	t
ก่อนการฝึกอบรม	40	2.18	.46	17.35*
หลังการฝึกอบรม	40	4.01	.47	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ของผู้กำกับลูกเสือ ก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้ t-test แบบ dependent ผลปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า เมื่อได้รับการฝึกอบรมแล้ว ผู้กำกับลูกเสือมีความรู้เพิ่มขึ้น

2.2 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถของผู้กำกับลูกเสือ ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้ t-test แบบ dependent

กลุ่มการทดลอง	N	X	S.D.	t
ก่อนการฝึกอบรม	40	2.36	.57	16.88*
หลังการฝึกอบรม	40	4.25	.42	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความสามารถของผู้กำกับลูกเสือ ก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้ t-test แบบ dependent ผลปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า เมื่อได้รับการฝึกอบรมแล้ว ผู้กำกับลูกเสือมีความสามารถเพิ่มขึ้น

หลังจากนั้น นำผู้กำกับลูกเสือที่ผ่านการฝึกอบรมมาจัดการฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ-เนตรนารี จำนวน 40 คน ตามหลักสูตรที่ได้กำหนดขึ้น

2.3 การวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ของลูกเสือ-เนตรนารีระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้ t-test แบบ dependent

กลุ่มการทดลอง	N	X	S.D.	t
ก่อนการฝึกอบรม	40	2.37	.63	12.99*
หลังการฝึกอบรม	40	4.00	.48	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้

ของลูกเสือ-เนตรนารี ก่อนและหลังการฝึกอบรมโดยใช้ t-test แบบ dependent ผลปรากฏว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่า เมื่อได้รับการฝึกอบรมแล้ว ลูกเสือ-เนตรนารีมีความรู้เพิ่มขึ้น

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ เพื่อฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ มีประเด็นที่สมควรมานำอภิปรายผล ดังนี้

จากการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในการฝึกอบรม และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านลูกเสือ พบว่าการฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือควรจะมีการเปลี่ยนแปลงการฝึกอบรม โดยเฉพาะควรจะมีการปลูกฝังในเรื่องที่เกี่ยวกับสถานการณ์ปัจจุบัน เช่น เรื่องของสิ่งแวดล้อม ปัญหาสังคม และเรื่องเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น ฟิชเชอร์ สโกเนเฟลด์ และ ชอร์ (Fisher, Schoenfeldt & Shaw, 1996 : 356-359) ได้กล่าวไว้ว่า ความสำเร็จในการฝึกอบรมเริ่มต้นด้วยการประเมินความต้องการจำเป็น (Needs assessment) เพื่อพิจารณาความต้องการการฝึกอบรมของผู้ปฏิบัติงาน และสิ่งที่จะต้องการฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับวิธีการจัดฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือ ว่าจะต้องจัดให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ตามหลักของการฝึกอบรม (Training's needs) (กอง วิสุทธารมณ. 2531 : 67, Garnsey, 1973 : 9) และยังสอดคล้องกับ สมคิด บางโม (2544 : 19-21) ที่กล่าวว่า การหาความจำเป็นในการฝึกอบรม เป็นการค้นหาปัญหาเกี่ยวกับบุคคลหรือการบริหาร ซึ่งสามารถแก้ไขได้ด้วยวิธีการฝึกอบรม ซึ่งมีวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ได้หลายอย่าง เป้าหมายของการประเมินความต้องการความจำเป็น คือ การกำหนดวัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม สำหรับการพัฒนาหลักสูตรใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม การตรวจสอบประสิทธิภาพหลักสูตรฝึกอบรม และการปรับปรุงหลักสูตร

ฝึกอบรม (สมคิด บางโม. 2544 : 19-21, วาสนา คงมัน 2544 : 32-35) องค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย หลักการและเหตุผลของหลักสูตรฝึกอบรม วัตถุประสงค์ของการฝึกอบรม โครงสร้างของการฝึกอบรม กิจกรรมการฝึกอบรม สื่อการฝึกอบรม การวัดและประเมินผล การฝึกอบรม (สังัด อุทรานันท์. 2532 : 244, วิชัย วงษ์ใหญ่. 2537 : 5)

จากการที่นำแนวคิดและข้อมูลที่ศึกษาจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเขียนเป็นหลักสูตรฝึกอบรม ใน การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยอาศัยแนวคิดของ สังัด อุทรานันท์. (2532) , วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537) และวิน เชื้อโพธิ์หัก (2537) มาประยุกต์ใช้ในการสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ผล การสร้างโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ประกอบด้วย 1. ขอบข่ายวิชา 2. วัตถุประสงค์ของบทเรียน 3. วิธีการสอน/ กิจกรรม 4. สื่อการสอน 5. การประเมินผล 6. ระยะเวลา ในการฝึกอบรมและงานวิจัยครั้งนี้ มีวิธีการดำเนินการวิจัย 6 ขั้นตอน คือ ตอนที่ 1 การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน ตอนที่ 2 การสร้างหลักสูตรฝึกอบรม ตอนที่ 3 การตรวจสอบ ประสิทธิภาพของหลักสูตร ตอนที่ 4 การปรับปรุงหลักสูตร ฝึกอบรม ตอนที่ 5 การนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ตอนที่ 6 การปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรม ซึ่งสอดคล้องกับ ณรงค์ ฉายาชนด์ (2536 : 61-71) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านการบริหาร สำหรับหัวหน้า แผนกในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล และรัตติกรณ์ จงวิศาล (2543 : 112 - 113) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนา หลักสูตรฝึกอบรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้นำ นิติคมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ การตรวจสอบโครงสร้าง หลักสูตรการฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ทุกหัวข้อใน แต่ละบทเรียนของหลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้องและ ครบคลุมเนื้อหาการฝึกอบรมตามวัตถุประสงค์ของแต่ละ บทเรียนและให้สอดคล้องกับเนื้อหาสาระและกิจกรรม ของแต่ละบทเรียน นอกจากนี้ยังชี้แนะให้เพิ่มเติมบทเรียน ที่เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมหรือเรื่องที่เป็นนวัตกรรมใหม่ๆ ได้แก่ เรื่อง การลูกเสือกับชุมชนและการลูกเสือกับหลัก ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการตรวจสอบเครื่องมือ และประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรม ได้แก่ การวิเคราะห์

ข้อมูลด้านความรู้ในการฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ ได้ค่าความ เชื่อมั่นด้วยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ทั้งฉบับ เท่ากับ .96 และการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความ สามารถในการฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ ได้ค่าความเชื่อมั่น ด้วยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ทั้งฉบับ เท่ากับ .96 และการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความพึงพอใจในการฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ ได้ค่าความเชื่อมั่นด้วยการ หาสัมประสิทธิ์แอลฟา (α - Coefficient) ด้านพึงพอใจ ในการฝึกอบรม เท่ากับ .87 และด้านคุณภาพคณะวิทยากร เท่ากับ .89

การทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรมกับผู้เข้ารับการ ฝึกอบรม ซึ่งเป็นผู้กำกับลูกเสือจำนวน 40 คน เพื่อที่ จะทราบถึงปัญหาในการดำเนินการใช้หลักสูตรฝึกอบรม โดยก่อนการทดลองใช้หลักสูตรฝึกอบรม ผลการวิเคราะห์ เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้และความสามารถของ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมระหว่าง ก่อนและหลังการฝึกอบรม ผลการวิจัย พบว่า ค่าเฉลี่ยด้านความรู้และความสามารถของ ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมหลังการฝึกอบรม มีค่าสูงกว่าค่าเฉลี่ย ด้านความรู้และความสามารถของผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรมก่อน การฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า หลักสูตรฝึกอบรมที่สร้างขึ้นสามารถทำให้เกิดองค์ความรู้แก่ ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากจาก ผู้วิจัย ได้ออกแบบการฝึกอบรมโดยแบ่งเป็นบทเรียนจำนวน 21 บทเรียน ตามหลักของการฝึกอบรม (Training's needs) (กอง วิสุทธธรรมณ์. 2531 : 67, Garnsey. 1973 : 9) โดยให้มีเรียงลำดับไปตามเนื้อหาวิชา และการแบ่งผู้เข้ารับ การฝึกอบรมออกเป็นหมู่ๆ และมีวิทยากรประจำหมู่เป็น ที่ปรึกษา ทำให้มีโอกาสได้แสดงออกอย่างเท่าเทียมกันและ มีการแบ่งงานกันทำทุกครั้งที่ได้รับมอบหมายงาน รวมทั้งการ ใช้กิจกรรมการฝึกอบรมที่หลากหลาย การใช้สื่อการฝึกอบรม ที่เหมาะสม เนื้อหาของหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นเรื่องใหม่ที่ น่าสนใจ ทำให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมตื่นตัวและมีความสนใจใน การกิจกรรมต่างๆ ที่แตกต่างกับกิจกรรมที่เคยอบรมมา ซึ่งสอดคล้องกับ เฮนสัน (Henson. 1995 : 235) กล่าวว่า การมีกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย ช่วยให้ จุดประสงค์หลายด้านประสบความสำเร็จ และยังสอดคล้องกับ

วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล (2544 : บทคัดย่อ) ที่พบว่า การพัฒนาหลักสูตรอย่างเป็นขั้นตอนตามหลักการ มีกิจกรรมการเรียนการสอนหลายอย่างจะช่วยให้ผู้เรียน ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจในการฝึกอบรมของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ผลการวิจัยพบ ความพึงพอใจของผู้เข้ารับการฝึกอบรมในทุกด้าน อยู่ในระดับดี เมื่อพิจารณาแล้วจะพบว่า ด้านการฝึกอบรม มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และ ด้านคุณภาพของคณะวิทยากร มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.16 ทั้งนี้เกิดจากผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากสำนักงานลูกเสือแห่งชาติและคณะวิทยากรทุกท่าน ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางการลูกเสือและมีประสบการณ์ในการฝึกอบรมมากมาย นอกจากนี้ คณะวิทยากรก็มีความสนใจในหลักสูตรการฝึกอบรมนี้ด้วย จึงได้ทำหน้าที่ด้วยความเต็มใจและสมัครใจ มีความรับผิดชอบ บทเรียนที่ตนได้รับ ได้ศึกษาทำความเข้าใจบทเรียนในทุกองค์ประกอบ โดยได้ยึดหลักการเรียนรู้ของผู้ใหญ่ หลักจิตวิทยาการเรียนรู้ และแนวการฝึกอบรมตามสำนักงานลูกเสือโลก เป็นแนวทางในการดำเนินการฝึกอบรม

จากการนำหลักสูตรไปทดลองใช้ ซึ่งผู้เข้ารับฝึกอบรม และคณะวิทยากรได้ให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงหลักสูตร พบว่ามีบางบทเรียนที่ต้องนำมาปรับปรุง ในเรื่องของกิจกรรม เนื้อหาและเวลา ที่ยังไม่เหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยเห็นสอดคล้อง และได้นำมาปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมให้เหมาะสมต่อไป

หลังจากได้หลักสูตรที่ได้รับการปรับปรุงแล้ว นำหลักสูตรฝึกอบรมนายหมู่ผู้ได้มาทดลองใช้ฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือในสถานศึกษาโดยมีลูกเสือ-เนตรนารีจำนวน 40 คน ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยด้านความรู้ของลูกเสือ-เนตรนารี ระหว่างก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่า หลังการฝึกอบรมลูกเสือ-เนตรนารี มีความรู้สูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจจะเป็นเพราะว่า หลักสูตรการฝึกอบรมครั้งนี้ เป็นหลักสูตรใหม่ ลูกเสือ-เนตรนารี จึงให้ความสนใจ อีกทั้งมีกิจกรรมที่แปลกใหม่ แตกต่างจากที่เคยอบรมมา และคณะวิทยากรก็มีหลายหลากหลาย และทุกท่านได้ผ่านหลักสูตรการฝึกอบรมนายหมู่มา จึงทำให้สามารถให้ความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกอบรมมาใช้ จัดกิจกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

หลังจากที่ได้ นำหลักสูตรไปทดลองใช้ และ ประเมินผลหลักสูตรฝึกอบรมแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลมาพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมในด้านโครงสร้างหลักสูตรฝึกอบรม และรายละเอียดที่เป็น องค์ประกอบของหลักสูตรฝึกอบรม โดยเฉพาะเรื่องของ เวลาและกิจกรรมของในแต่ละบทเรียน เพื่อให้หลักสูตรฝึกอบรมมีความถูกต้อง เหมาะสม สามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือเพื่ออบรมนายหมู่ลูกเสือ ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. วิทยากรผู้ให้การฝึกอบรม ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ ควรจะต้องศึกษารายละเอียดของหลักสูตรการฝึกอบรมไปตามลำดับขั้นตอนอย่างละเอียด เนื่องจาก เนื้อหาวิชาแต่ละวิชามีขอบเขตจำกัด และบางวิชาที่มี เนื้อหาใกล้เคียงกัน จึงต้องแยกให้ชัดเจนเพื่อไม่ให้เกิดความซ้ำซ้อนกัน

2. หลักสูตรการฝึกอบรมนี้ เป็นหลักสูตรอบรม ที่มุ่งเน้นในการฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ จึงมีทั้งส่วนที่ เหมือนและที่แตกต่างจากหลักสูตรฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือทั่วไป โดยเฉพาะคุณสมบัติของผู้เข้ารับการฝึกอบรม ควรจะมีคุณสมบัติทางลูกเสือไม่น้อยกว่า วุฒิบட்ச 2 ท่อนและมีประสบการณ์ในการสอนลูกเสือมาแล้วพอสมควร

3. การนำหลักสูตรฝึกอบรมนี้ไปใช้ กิจกรรมบาง กิจกรรมสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ตามความเหมาะสม หรือตามความรู้และประสบการณ์ของคณะวิทยากรผู้ให้การฝึกอบรม

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำหลักสูตรการฝึกอบรมนี้ไปจัดฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือในภาคอื่นๆ หรือกลุ่มอื่น เพื่อเป็นการศึกษา ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมนี้ ว่ามีผลแตกต่างจากการวิจัยหรือไม่ อย่างไรบ้าง

2. ควรนำหลักสูตรการฝึกอบรมนี้ไปจัดฝึกอบรมผู้กำกับลูกเสือที่มีคุณวุฒิสูงขึ้น เพื่อเป็นการศึกษา ประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมนี้ ว่ามีผลแตกต่างจาก

การวิจัยหรือไม่ อย่างไรบ้าง

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2543). คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กรมวิชาการ. (2534). คู่มือการจัดกิจกรรมตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ คุรุสภา.
- กอง วิสสุทธารมณ. (2531). “ระบบบท.” ใน อนุสรณ์ในการพระราชทานเพลิงศพนายกอง วิสสุทธารมณ หน้า 84-87. กรุงเทพมหานคร : เทพนมิตการพิมพ์.
- คณะกรรมการลูกเสือฝ่ายฝึกอบรม. (2540). คู่มือการฝึกอบรมผู้บังคับบัญชาลูกเสือ ขั้นผู้ช่วยผู้ให้การฝึกอบรม วิชาผู้กำกับลูกเสือ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ณรงค์ ฉายานต์. (2536). การพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะด้านการบริหารสำหรับหัวหน้าแผนกวิชาในสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล. ปรินญานิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญส่ง เอี่ยมละออ. (2535,ก.ค.-ค.ค.). “การนิเทศการลูกเสือ” ใน วารสารลูกเสือ ฉบับพิเศษ. 56 : 13.
- ประวิทย์ ทองศรีนน. (2535). คู่มือนิเทศการฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือ. กรุงเทพมหานคร : หน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- พลเดช ศรีบุญเรือง. (2534). การบริหารกิจกรรมลูกเสือในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1. กรุงเทพมหานคร : ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- รัตติกมล จงวิศาล. (2544). ผลการฝึกอบรมภาวะผู้นำของผู้บังคับบัญชา. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ปรินญานิพนธ์วิทยาศาสตร์คุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วาสนา คงมั่น. (2544). การพัฒนาการฝึกอบรมเรื่อง การนิเทศภายในโรงเรียน สำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : ปรินญานิพนธ์ ศษ.ด. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล. (2544). การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในกระบวนการพยาบาล. ปรินญานิพนธ์การศึกษาคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2537). กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาธน์.
- วิน เชื้อโพธิ์หัก. (2537). การพัฒนาบุคคลและฝึกอบรม. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
- สัจด์ อุทรนันท์. (2532). พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร : มิตรสยาม.
- สมคิด บางโม. (2544). เทคนิคการฝึกอบรมและการประชุม. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์วิทย์พัฒน์.
- สมรรถไชย ศรีกฤษณ์. (2527). วิวัฒนาการลูกเสือไทย. กรุงเทพมหานคร : ศ.การพิมพ์.
- สว่าง โอพาริกบุตร. (2530). การศึกษาปัญหาการบริหารกิจกรรมลูกเสือตามทัศนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ใน เขตการศึกษา 2 3 และ 4. กรุงเทพมหานคร : ปรินญานิพนธ์ กศ.ม. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุขุม เฉลยทรัพย์. (2550,มิถุนายน). “มอง” ลูกเสือไทย “ผ่านโพล”, ใน วิทยาจารย์. 106(8) : 6-7.
- สำนักงานคณะกรรมการลูกเสือกรุงเทพมหานคร. (2547). คู่มือฝึกอบรมนายหมู่ลูกเสือสามัญ

- (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2547). กรุงเทพมหานคร : ฝ่ายลูกเสือและยุวกาชาด สำนักงานการศึกษา.
- ศักรินทร์ ชนประชา. (2550). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการศึกษานอกระบบสำหรับผู้สอนในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชียงรายเขต 2. กรุงเทพมหานคร : ปริณิพนธ์ กศ.ด.
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- Campbell, Donald T ; Stanley, Jullan C. (1966). *Experimental and Quasi-Experimental Designs for Research*. Chicago : Rand McNally & Company.
- Fisher, Cynthia D., Schoenfeldt, Lyle F. & Shaw, James B. (1996). *Human Resource Management*. Boston : Houghton Mifflin.
- Garnsey, David . (1973). *Unit Leader Training*. Geneva : World Training Committee.
- Henson, Renneth T. (1995). *Curriculum Development for Education Reform*. Addison : Wesley Education Publishers Inc.
- King Mongku's Institute of Technology North Bangkok. (1996). *BCIT Curriculum Development*. Bangkok : Institute.
- Walters, Henry R. (2007). *Gilwell PL Training*. (Online) Available : <http://www.inquiry.net/patrol/gilwell/index.html>
- World Scout Bureau. (1998). *Scouting : An Educational System*. Geneva : World Scout Bureau.

ผู้วิจัย

- * นายบวรวิทย์ เลิศไกร นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์
- ** ศาสตราจารย์ ดร.เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ ราชบัณฑิต
- *** รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริ เจริญวัย
- **** อาจารย์ ดร.สงวนพงศ์ ชวนชม

